

11. NOVEMBER

Kierkegaard befinder sig i en døs.

Åndedrættet er tungt og kort.

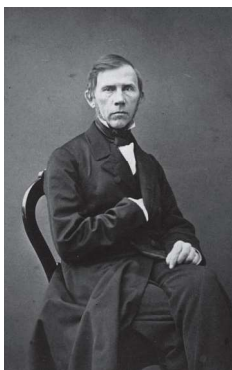
Pulsen noget lavere end de tidligere 130.

Kierkegaard er DØD klokken 21.00*.

*) DØD. Som det var skik og brug, blev Kierkegaard først tolv timer efter sin død overført til hospitalets lighus.

Han blev ikke obduceret.

Lægerne behøvede ikke at indhente et samtykke til obduktion, så Kierkegaard eller hans pårørende har formentlig sagt nej til sektion ²³.

Emil Boesen besøgte Kierkegaard sidste gang på Frederiks Hospital den 27. oktober 1855.

Opsummering

... analysen af sygejournalen viser os endvidere det vigtige, at Kierkegaard ikke var mentalt syg

Hvis vi kort opsummerer analysen af sygejournalens indhold, kan vi konstatere, at Kierkegaard var syg i cirka otte uger, inden han døde.

I denne periode udviklede han et gradvist tab af nervefunktionen i underkroppen, der til sidst blev helt lam.

Efter cirka fem ugers sygdom var Kierkegaards almen-tilstand svækket, og i den følgende tid blev den yderligere svækket.

Sygdommen igennem var han ved fuld bevidsthed på nær de sidste dage, hvor han befandt sig i en komalignende tilstand.

Kierkegaard havde hoste og opspyt i hele sygeperioden.

Sygdommens symptomer og det hurtigt fremadskridende forløb taler stærkt for, at Kierkegaard pådrog sig en alvorlig læderende rygmarvslidelse i lænden.

Det var da også det, overlæge Trier nåede frem til, da han efter Kierkegaards død skrev *paralysis* på sygejournalens forside.

'Paralyse' betyder total lammelse på grund af ophævet neurogen stimulation, og i Kierkegaards tilfælde betød det altså som nævnt, at begge hans ben var totalt lammede.

Det spørgsmål, der rejser sig, er nu, hvad der har været årsagen til beskadigelsen af Kierkegaards rygmarv.

Hvis Kierkegaard var blevet obduceret, ville vi kende dødsårsagen, men det skete som nævnt ikke.

Og havde man i 1855 kendt til den bakteriologiske eller kemiske analysemetode af spinalvæsken (rygmarvsvæsken), ville vi også have vidst, hvad han døde af.

Hvis vi i første omgang ser på, hvilke sygdomme det er relevant at inddrage, men som man realistisk må afvise, så er der ikke meget der tyder på, at han havde lungecancer med spredning til rygsøjlen.

Han havde heller ikke syfilis.

En neurosyfilis er en senmanifestation af syfilis, og den viser sig ved, at rygmarvens hinder og nerverødder angribes.

Hvad der taler imod denne diagnose, er det forhold, at neurosyfilisen ville have påvirket Kierkegaards arme og hjerne, der som nævnt ikke var påvirket af sygdommen.

Der er heller ikke meget, der tyder på, at Kierkegaard havde en *abscessus pulmonis* med spredning til rygmarven, idet spredningen ved denne sygdom snarere påvirker hjernen.

Kierkegaards hjerne var ikke påvirket, han havde hverken hovedpine, var svimmel eller havde bevidsthedsforstyrrelser.

Det centrale er, at sygdommens første symptom hos Kierkegaard var en pludselig kraftnedsættelse i benene.

Hvis vi nu ser på, hvad der kan have været årsag til Kierkegaards sygdom og død, er det mest realistisk at tage udgangspunkt i sygdommen tuberkulose.

Heri var overlæge Trier enig, idet han skrev 'tubercul.?' som den formodede årsag til den afbrudte neurogene stimulation af Kierkegaards underkrop.

Tuberkulose er en infektionssygdom forårsaget af en bakterie, der kan angribe næsten alle menneskets organer.